

Amendementen landelijk CDA verkiezingsprogramma – ALV CDA Overijssel – 28 november 2016

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
1	Inleiding		Toevoegen: <i>Een paragraaf over de grondslagen van ons politiek handelen. Bijvoorbeeld met hierin o.a. de tekst uit 'nieuwe woorden, nieuwe beelden':</i> Voor het CDA begint politiek met de erkenning van maatschappelijk initiatief (gespreide verantwoordelijkheid) Het CDA staat pal voor de rechtstaat als onmisbare voorwaarde voor de bescherming van menselijke waardigheid. (publieke gerechtigheid) Het CDA zet in op betrokken burgers om de onderlinge verbondenheid te versterken. (solidariteit) Vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor natuur en cultuur. (rentmeesterschap)	We missen een verwijzing naar de grondslagen van het CDA. Juist nu in de afgelopen periode o.l.v. Jacobine Geel een nieuwe vertaalslag is gemaakt ('nieuwe woorden, nieuwe beelden'; daar is de voorgestelde tekst uit afkomstig), is dit een belangrijke omissie.	Enschede en Wierden	Overnemen	Strikt genomen geen amendement, maar wel een belangrijk signaal.
2	2.1.1 - c	Burgerschap vraagt om een brede acceptatie van onze kernwaarden en tradities, zoals die in symbolen als het Koninklijk Huis en het volkslied tot uitdrukking komen. Historisch besef, de beleving van tradities en het respect voor hetgeen onze voorouders met elkaar hebben opgebouwd, bevorderen het gevoel van saamhorigheid en identiteit, ook voor nieuwkomers in onze samenleving. Daarbij zorgen gemeenschappelijke nationale en religieuze feestdagen voor een gevoel van herkenning en verbinding.	Wijzigen: Burgerschap vraagt om een brede acceptatie van onze taal, kernwaarden en tradities, zoals die in onze Grondwet en in symbolen als het volkslied tot uitdrukking komen. Historisch besef, de beleving van tradities en het respect voor hetgeen onze voorouders met elkaar hebben opgebouwd, bevorderen het gevoel van saamhorigheid en identiteit, ook voor nieuwkomers in onze samenleving. Daarbij zorgen gemeenschappelijke regionale en religieuze feestdagen voor een gevoel van herkenning en verbinding.	(vetgedrukte punten toevoegen)	Deventer	Gewijzigd overnemen: Burgerschap vraagt om een brede acceptatie van onze kernwaarden en tradities. Daarbij gaat het om grondrechten zoals vastgelegd in de Grondwet, de Nederlandse taal en belangrijke symbolen zoals het Koninklijk Huis en het volkslied. Historisch besef, de beleving van tradities en het respect voor hetgeen onze voorouders hebben opgebouwd, bevorderen het gevoel van saamhorigheid en identiteit, ook voor nieuwkomers in onze samenleving. Daarbij zorgen gemeenschappelijke nationale en religieuze feestdagen voor een gevoel van herkenning en verbinding.	Het punt m.b.t. taal en een verwijzing naar de grondrechten zoals opgenomen in de Grondwet zijn belangrijke punten. Het blijft echter waardevol ook te verwijzen naar het Koninklijk Huis als samenbindende factor. Regionale feestdagen zijn minder passend in deze context (Nederlands burgerschap).

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
3	2.1.5 - c	Het behoud van cultureel erfgoed is voor ons van groot belang om waardevolle monumenten, kerken, maar ook kunstwerken, archieven, documenten en boeken voor komende generaties te bewaren.	Wijzigen: Het behoud van cultureel erfgoed is voor ons van groot belang om waardevolle streektaal , monumenten, kerken, maar ook kunstwerken, archieven, documenten en boeken voor komende generaties te bewaren. Het CDA maakt zich sterk voor een nationale erkenning van streektaalen in Oost en Zuid Nederland als spreektaal .	(toevoegen <i>vet gedrukte zaken</i>)	Deventer	Gewijzigd overnemen als nieuw programmapunt: Het CDA maakt zich sterk voor het verder erkennen van het Nedersaksisch en Limburgs als streektaal en het stimuleren van het gebruik hiervan in openbaar bestuur, cultuur en media.	Het oorspronkelijke programmapunt richt zich vooral op fysiek erfgoed. Derhalve een nieuw programmapunt. Punt is in lijn met de eerdere inzet van het CDA om Nedersaksisch te erkennen in deel III van het Europees Handvest voor Regionale en Minderheidstalen.
4	2.2.2	Door de versplintering van het politieke landschap wordt het steeds moeilijker om in Den Haag stabiele coalities te vormen, die kunnen rekenen op een meerderheid in Eerste en Tweede Kamer. Die versplintering wordt vergroot door afsplitsingen en eenmansfracties, die niet of nauwelijks hun parlementaire rol kunnen vervullen. In het nieuwe kiesstelsel dat wij voorstaan wordt een kiesdrempel ingevoerd van twee zetels. Daarnaast willen wij in de Tweede Kamer strengere regels voor Kamerleden die zich afsplitsen van hun partij. Ze krijgen minder geld en minder spreektijd.	Schrappen: In het nieuwe kiesstelsel dat wij voorstaan wordt een kiesdrempel ingevoerd van twee zetels.	Kiesdrempel eruit, want het CDA-Hellendoorn wil de vraag "Is de Tweede Kamer de afspiegeling van de stemgerechtigde Nederlandse bevolking?", met JA kunnen beantwoorden.	Hellendoorn	Ter discussie	Hier ligt een dilemma tussen enerzijds het verbeteren van de bestuurbaarheid en anderzijds het principe van evenredige vertegenwoordiging. Uitgangspunt in het concept programma is dat dit laatste met minimaal twee zetels nog steeds het geval is.
5	2.4.1 - c	Een goede spreiding is ook voor de toegankelijkheid van rechtbanken van groot belang. Daarom zijn nieuwe sluitingen niet aan de orde.	Toevoegen: en houden de huidige rechtbanken hun takenpakket.	Er wordt ingezet op aanpak van de overbelasting (zie 2.4.2b) en efficiency. Maar in alle regio's moeten rechtbanken blijven met een volwaardig takenpakket (b.v. Almelo en Leeuwarden).	Pieter Omtzigt	Overnemen	Belangrijk voor Almelo en Zwolle.
6	2.4.4 - b	Omdat het overgrote deel van de in Nederland geproduceerde softdrugs bestemd is voor de export, biedt legalisering geen enkele oplossing. Het leidt alleen tot een sterkere vermenging van boven- en	Toevoegen: Wij staan desondanks open voor gemeenten die willen experimenteren met tijdelijke legalisering van softdrugs, uitdrukkelijk met als doel de overlast en het drugsgebruik te verminderen.	-	Olst-Wijhe	Niet overnemen	Het programma kiest nadrukkelijk een andere koers m.b.t. softdrugs: stoppen met het gedoogbeleid. Experimenten met legalisering en overheidskwekerijen passen niet in deze lijn.

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
		onderwereld en een verdere normalisering van het drugsgebruik. Daarom kiezen wij voor een terugdringing van het aantal coffeeshops, te beginnen in de buurt van scholen. De illegale handel in drugs, straatverkoop en illegale verkooppunten worden hard aangepakt. Uiteindelijk willen wij toe naar het sluiten van alle coffeeshops. Alleen op die manier kunnen we de drugshandel een halt toeroepen.					
7	Nieuw artikel	Nieuw artikel hoofdstuk 2.4	Om de criminaliteit effectief terug te dringen dient de pakkans van criminelen omhoog te gaan.	Criminelen zijn niet zozeer bang voor zware straffen maar wel voor een hoge pakkans. In het voorbeeld van het aanpakken van inbraak, zodra inbrekers merken dat de pakkans hoger wordt zie je dat er minder ingebroken wordt.	Hardenberg	Gewijzigd overnemen: Om de criminaliteit effectief terug te dringen dient de pakkans van criminelen omhoog te gaan. Dit betekent o.a. dat de capaciteit van de politie op orde gebracht moet worden. De huidige tekorten aan wijkagenten moeten worden weggewerkt.	Voorstel is om dit concreet in te vullen. Verschillende lokale bestuurders in Overijssel (o.a. Losser, Enschede, Rijssen-Holten) hebben in de afgelopen jaren gewezen op de kleiner wordende inzet hier in de regio, o.a. door de invoering van de landelijke politie. Zo zijn komt in Rijssen in 1 op de 4 gevallen de politie te laat bij hoge prioriteitsmeldingen en zijn er in Enschede 20% te weinig wijkagenten t.o.v. de normen.
8	2.5.3	De bewaking en beveiliging van de publieke ruimte en vitale objecten trekken een grote wissel op de politie en de Marechaussee. Extra investeringen zijn nodig om de capaciteit structureel op orde te brengen. Voor de opsporing van potentiële terroristische cellen is een uitstekende samenwerking tussen de veiligheidsdiensten en Justitie geboden. Waar	Toevoegen: Verruiming van deze bevoegdheden moet wat het CDA betreft hand in hand gaan met extra waarborgen voor de privacy.	Onhullingen van o.a. Snowden hebben laten zien dat het ongeremd toestaan van het onderscheppen van datacommunicatie zeer verstreckende gevolgen kan hebben - hoezeer we ook belang hechten aan veiligheid. In tegenstelling tot andere partijen zijn we niet tegen het geven van bevoegdheden aan de veiligheidsdiensten. Maar deze bevoegdheden moeten wel gericht zijn en omkleed met	Enschede	Ter discussie	Een voorbeeld van een nieuwe bevoegdheid is de mogelijkheid om een gehele wijk af te tappen op het moment dat vermoed wordt dat er zich een terrorist schuil houdt. Dergelijke zeer verstreckende maatregelen vereisen voldoende waarborgen voor de privacy.

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
		nodig worden de bevoegdheden van de AIVD of de andere diensten verruimd, bijvoorbeeld in het onderscheppen en ontsleutelen van communicatie.		voldoende waarborgen voor de privacy.			
9	Nieuw		Nieuw programmapunt: Het Nederlandse parlement kan op dit moment de besluitvorming in Europa onvoldoende controleren. Besluitvorming is onvoldoende transparant. Het CDA wil daarom naar Duits voorbeeld een Europawet. Deze moet regelen welke informatie altijd openbaar moet zijn voor het parlement en iedere geïnteresseerde.	Het feit dat besluitvorming zo intransparant is geeft afstand tot Europa. Het beeld bij veel mensen is dat er veelal al iets besloten is waarna het Nederlandse parlement slechts kan instemmen.	Enschede	Ter discussie	
10	nieuw		Nieuw programmapunt: Grensregio's zijn bij uitstek een plek voor Europese samenwerking. Maar er valt nog veel te verbeteren. Het CDA wil een grenseffecttoets die nieuwe wetgeving toetst op gevolgen aan de grens (bijvoorbeeld accijnsheffing in Nederland of tolheffing in België en Duitsland). Daarnaast moet er actief gewerkt worden aan het wegnemen van drempels om over de grens te werken. Concrete punten zijn het onderling erkennen van diploma's, de verbetering van de positie van ZZP-ers en het aanpassen van de belastingverdragen met Duitsland en België.	In Overijssel zien we de negatieve gevolgen van nationaal beleid, bijvoorbeeld bij de verhoging van de accijnzen op benzine in Nederland en de invoering van tol op de weg in Duitsland. Tegelijkertijd zijn er ook veel kansen. Bijvoorbeeld om over de grens werk te vinden. Maar er zijn nog te veel drempels. Die moeten weggenomen worden.	Enschede	Ter discussie	

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
11	nieuw		Nieuw punt: Nederland erkent in navolging van de Raad van Europa, het Europees Parlement, de Amerikaanse regering dat ISIS genocide pleegt. Zij zet zich ervoor in dat de schuldigen en medeplichtigen van deze genocide, en dan met name mensen met een Nederlands paspoort, gestraft worden.	Velen erkennen inmiddels de genocide die plaatsvindt op minderheden in het Midden-Oosten. Nederland is terughoudend. Wij vinden dat deze volkerenmoord moet worden erkend en dat de daders moeten worden berecht - in het bijzonder als het mensen betreft die vanuit Nederland naar het Midden-Oosten zijn gereisd om daar dit soort misdaden te begaan.	Enschede	Ter discussie	Dit is een gevoelig punt. De Nederlandse regering weigert tot op heden het geweld tegen o.a. Christenen in het Midden-Oosten als genocide te erkennen.
12	3.1.7	Sport en cultuur zijn belangrijk voor ieder kind. Sport is gezond, zeker voor kinderen die worstelen met een ongezonde levensstijl of overgewicht. Cultuur stimuleert de algemene en leerontwikkeling van kinderen. Daarom vinden wij het belangrijk dat ieder kind kan sporten of zich kan ontwikkelen via muziek, toneel of andere culturele vorming. Om de toegang tot sport en cultuur voor ieder kind mogelijk te maken, moet er in iedere gemeente een jeugdsport- of jeugdcultuurfonds in het leven worden geroepen. Zij kunnen ouders voor wie het lidmaatschap te duur is gericht ondersteunen.	Schrappen en vervangen door: We willen niet accepteren dat kinderen als gevolg van een armoedesituatie buitengesloten worden van allerlei activiteiten, waardoor zij belemmerd worden in hun intellectuele, fysieke en mentale ontwikkeling. Elk kind verdient kansen! We willen ervoor zorgen dat de daarvoor bestemde rijksmiddelen via de gemeenten rechtstreeks ten goede komen aan deze kinderen, waar nodig door samenwerking met maatschappelijke organisaties als Stichting Leergeld, Jeugdsportfonds, Jeugdcultuurfonds, stichting Jarige Job en Nationaal Fonds Kinderhulp.	-	Deventer	Gewijzigd overnemen: Toevoegen (aan de oorspronkelijke tekst): Hierdoor voorkomen we dat kinderen als gevolg van een armoedesituatie buitengesloten worden van allerlei activiteiten - elk kind verdient kansen!	Het is niet gebruikelijk om expliciet zoveel organisaties te noemen in het programma. Daarnaast is de opzet nu juist om gemeenten de ruimte te geven om zelf te kiezen hoe men dit wil inrichten. Dat kan dan bijvoorbeeld via een van de genoemde organisaties.
13	3.2.2 - a	Door de verhoging van de AOW-leeftijd werken veel ouderen langer door. Dat is belangrijk en goed; zo kunnen zij hun kennis en ervaring inzetten en overbrengen op jongere collega's. Tegelijk is juist het aantal ouderen zonder werk in de afgelopen jaren fors gestegen. Het kabinetsbeleid om deze mensen weer aan het werk	Toevoegen: Een flexibele pensioenleeftijd vanaf 65 jaar. Een ieder moet de mogelijkheid krijgen om op 65 jarige leeftijd, of later als men daar zelf voor kiest, met pensioen te gaan. Tevens zou vanaf het moment van keuze om een overdrachtsjaar(n) in te gaan, de mogelijkheid moeten komen om je AOW op te bouwen tot aan het moment van	-	Hof van Twente	Niet overnemen	Het verkiezingsprogramma kiest een andere lijn: het echt mogelijk maken om op latere leeftijd te blijven werken, b.v. via een andere taakinfilling. Werkgevers die daar aan meewerken worden beloofd. De stijging van de AOW-leeftijd (op basis van de levensverwachting) is onontkoombaar om deze

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
		te krijgen heeft veel geld gekost, maar weinig banen opgeleverd.	werkelijk beëindigen van de loopbaan.				voorziening betaalbaar te houden.
14	3.3.1 - b	Maar in deze tijd moeten we wel waakzaam zijn dat de vrijheid van onderwijs geen vrijbrief is voor het verspreiden van antidemocratische ideeën of het geven van slecht onderwijs dat kinderen verder op achterstand zet. Daarom gaan we de weerbaarheid van de onderwijsvrijheid vergroten door plannen voor nieuwe scholen vooraf te toetsen op hun bijdrage aan de ontwikkeling van de kinderen, integratie en burgerschap.	Schrappen 'daarom ... burgerschap' en vervangen door: 'Daarom gaan we de weerbaarheid van de onderwijsvrijheid vergroten door plannen voor nieuwe scholen vooraf te toetsen op hun bijdrage aan de ontwikkeling van de kinderen, integratie en burgerschap en of hun onderwijs in overeenstemming is met de Nederlandse grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Waar nodig toetsen we ook de plannen van bestaande scholen.'	Ook in bestaande scholen kan sprake zijn van het verspreiden van antidemocratische ideeën en het op achterstand zetten van kinderen. Daarbij gaat het naast burgerschap en integratie ook om de kernwaarden van onze democratie, zoals verwoord in de grondwet en het EVRM.	Pieter Omtzigt	Ter discussie	Vraag is of het wenselijk is of de overheid ook op deze wijze mag ingrijpen bij bestaande scholen.
15	4.2.4 - b	Wij vinden dat het anders kan. Het eigen risico blijft een goed instrument om de kosten in de hand te houden, maar een forse verlaging van het eigen risico maakt dat de lasten voor de zorg eerlijker worden verdeeld onder gezonden en zieken.	Toevoegen: Daarom willen wij een eigen risico van 175 euro per jaar.	-	Olst-Wijhe	Niet overnemen	Dit betreft een zeer kostbare maatregel, welke momenteel wordt doorgerekend. We weten nog niet tot hoever we precies kunnen gaan en wat we de kiezer kunnen beloven. Ter indicatie: totale afschaffing kost 4,5 miljard - gegeven een eigen risico van 385 euro in 2017. Wel is duidelijk dat dit een van de grote ombuigingen is die het CDA voorstelt in het verkiezingsprogramma.
16	4.3 - e	Afspraken over het verminderen van suiker, zout en vet in voedingsproducten worden	Schrappen 'door onder andere het invoeren van een suikerbelasting ... eigen buurt' en vervangen door: Dat wil	-	Olst-Wijhe	Niet overnemen	Verschillende landen voeren inmiddels deze belasting in. Het gaat niet alleen om frisdrank maar in principe

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
		minder vrijblijvend, door onder andere het invoeren van een suikerbelasting. De opbrengsten van de suikerbelasting gaan naar meer voorlichting en onderzoek en het stimuleren van sport in de eigen buurt.	zeggen, er komen betere afspraken over toetsing op naleving en een monitoring door de overheid of de productverbetering de gewenste effecten heeft op de voedselconsumptie in termen van minder calorieën- en zoutinname. De opbrengsten van de huidige verbruiksbelasting op alcoholvrije dranken gaan naar preventie (onderzoek en voorlichting) en het stimuleren van beweging in de eigen buurt.				om alle ongezonde (zoete) producten. Convenanten hebben tot nu toe te weinig opgeleverd. Het programma kiest er voor om vanuit het oogpunt van preventie nu echt verdergaande stappen te zetten.
17	5.1.3	Om onze energievoorziening te verduurzamen zetten we in op energiebesparing, CO2-reductie en investeren we in de opwekking van duurzame energie. Op grond van de klimaatafspraken in Parijs wordt ook van Nederland een extra inspanning gevraagd. Wij verwelkomen lokale initiatieven voor duurzame energie op voorwaarde dat de omwonenden daar zelf profijt van hebben, bijvoorbeeld door een lagere energierekening of een jaarlijkse investering in de lokale gemeenschap. Ook wanneer windmolens die met subsidie zijn neergezet na afloop van de subsidieperiode met winst worden doorverkocht, vloeit een deel van de opbrengst terug naar de samenleving. Dergelijke winsten kunnen ook via de nieuwe ontwikkelingsbank opnieuw worden geïnvesteerd in innovatieve projecten voor hernieuwbare energie.	Invoegen na "Op grond van de klimaatafspraken ... inspanning gevraagd": Er moet een geloofwaardig nationaal plan komen om deze doelstellingen ook daadwerkelijk te behalen.	Het is zeer onzeker of we met de genomen maatregelen ook de doelstellingen gaan behalen. Daarnaast zijn er verschillende discussies, b.v. over kolencentrales, waarover nog altijd onduidelijkheid bestaat. Er moet een geloofwaardig plan komen.	Enschede	Overnemen	

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
18	5.1.12 - a	Om te kunnen werken, recreëren en ontmoeten moeten we ons kunnen verplaatsen. De infrastructuur in Nederland biedt ons de mogelijkheid om te verplaatsen via weg, spoor en water. Na jaren van minder files is het filespook weer terug; met de aantrekkende economie zien we dat het verkeer op veel plaatsen vast loopt. Als je op een doordeweekse dag naar je werk of op een zondagmiddag naar familie of vrienden wilt gaan, is de kans groot dat je er veel langer over doet dan gezien het aantal kilometers nodig is. Daarom zijn extra investeringen nodig; niet alleen in de randstad maar ook in de regio.	Toevoegen: In de laatste jaren is een toename van het aantal verkeersdoden en gewonden te betreuren. Hierbij valt vooral op de toename van slachtoffers op lokale en binnen wegen. De ontwikkelingen rond files en verkeersslachtoffers maken extra investeringen noodzakelijk. Investerings niet alleen in de randstad maar vooral ook in het wegennet in de regio's gericht op het verbeteren van de veiligheid, bereikbaarheid en doorstroom van het verkeer.	<i>Wellicht in plaats van de laatste zin in het concept-verkiezingsprogramma: Daarom zijn extra investeringen nodig; niet alleen in de randstad maar ook in de regio.</i>	Almelo (met steun van anderen)	Gewijzigd overnemen - vervangen 'daarom zijn ... regio' door: Er moet extra geïnvesteerd worden in rijkswegen (zowel A- als N-wegen) om de fileknelpunten weg te werken. Dat geldt voor de randstad maar ook voor de regio.	De N35 is een van de meest file-gevoelige N-rijkswegen. Daarnaast wordt er een nieuw punt voorgesteld m.b.t. verkeersveiligheid (zie volgende amendement).
19	nieuw		Nieuw: Het aantal verkeersdoden is voor het eerst in decennia weer gestegen. Dit is een zorgwekkende trend. Om die stijging weer om te zetten in een daling neemt het CDA maatregelen: er komen strengere controles tegen het gebruik van mobiele apparatuur achter het stuur en bij herhaaldelijk overtreding volgt een tijdelijk rijverbod. Ook wil het CDA met voorrang de top-10 van meest onveilige N-wegen veiliger maken.	De sinds 1972 dalende trend van het aantal verkeersdoden is in 2015 doorbroken. Dit moet gestopt worden! Het blijkt dat met name een aantal N-wegen notoir gevaarlijk zijn. Daarnaast zorgt het gebruik van mobieltjes voor veel gevaarlijkse situaties.	Overijssel	Ter discussie	De N36 en N50 behoren tot deze categorie.
20	nieuw		Nieuw: We moeten blijven investeren in een goede spoorverbindingen. In de brede randstad moet het mogelijk worden zonder spoorboekje de trein te kunnen nemen. Er moeten daarnaast snellere treinverbindingen komen tussen de randstad, de regio's en België en Duitsland.	De reistijd tussen randstad en regio moet korter worden. Ook moeten we verdere stappen zetten in de snelle verbindingen met België (waar blijft de snelle HSL trein?) en met Duitsland (o.a. vanuit Eindhoven, Limburg en Twente).	Overijssel	Ter discussie	Dit n.a.v. de oproep in o.a. de Twentetop. Momenteel richt het kabinet zich alleen op frequente treinen in de randstad.

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
21	nieuw		Nieuw: Goederentreinen vervullen een belangrijke rol bij het verminderen van het aantal vrachtauto's. Het CDA vindt dat dit echter niet mag leiden tot overlast en onveiligheid in dorpen en steden. In dat geval moeten er andere oplossingen worden gezocht.	Naar verwachting zet de groei van het goederenverkeer op het spoor zich door. Dan moeten er goede voorzieningen zijn om dat op te vangen. Bijvoorbeeld door treinen via de Betuweroute te leiden. Of door gerichte maatregelen te nemen om overlast en onveiligheid te voorkomen.	Overijssel	Ter discussie	N.a.v. de problemen in b.v. Deventer/Colmschate en Oldenzaal.
22	nieuw		Nieuw: De ontwikkelingen op het gebied van ICT, robotisering en 3D-printen gaan razendsnel en hebben grote gevolgen voor onze economie en arbeidsmarkt. Het CDA wil dat leerlingen al in het primair onderwijs kennismaken met programmeren. Via het Techniekpact maken we afspraken met regio's over het kiezen, leren en werken in de techniek. En via een ambitieuze 'smart industry'-agenda dagen we MKB-bedrijven uit om te innoveren en samen met hun medewerkers de nieuwe slimme maakindustrie vorm te geven.	Digitalisering en robotisering zijn een bedreiging, maar ook een kans. Wij moeten vooral die kansen pakken: de maakindustrie is erg belangrijk voor de werkgelegenheid. Maar dan moeten we daar wel op inspelen, bijvoorbeeld in de opleidingen van mensen.	Overijssel	Ter discussie	Belangrijk punt voor de Overijsselse maakindustrie. Zowel in het high-tech segment als (bijvoorbeeld) de bouw en de metaal.
23	nieuw		Nieuw: Pesten, intimidatie, seksuele intimidatie en discriminatie op het werk dient adequaat aangepakt te worden, dit desnoods door het op te nemen in het wetboek van strafrecht. Dat laatste niet primair als stok om mee te slaan, maar als stok om de nu veelal afwezige preventie af te dwingen.	Als normen en waarden partij is het CDA van mening dat pesten, intimidatie, seksuele intimidatie en discriminatie op het werk aangepakt dient te worden. Nu het taboe op het onderwerp doorbroken is o.a. door de petitie 'Stop pesten op het Werk!' dient er doorgepakt te worden op dit voor de slachtoffers en hun familie soms zeer ingrijpende onderwerp. Uit allerlei signalen blijkt dat er beweging op het onderwerp zit, dit o.a. omdat de huidige minister van SZW het onderwerp met de Sociale Partners bespreekt via Stichting van de Arbeid.	Overijssel	Ter discussie	Gerrit Hartholt heeft is al langer pleitbezorger op dit onderwerp en vraagt op deze wijze opnieuw hier aandacht voor.

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
24	5.3.1 - a	Voor ons staat voorop dat ons pensioenstelsel een Nederlandse zaak is en onder geen beding een Europese aangelegenheid. Onze pensioenen zijn opgebouwd door werknemers en werkgevers en alleen zij kunnen hierover beslissen.	Toevoegen: Het CDA blijft zich daarom met kracht verzetten tegen nieuwe EU regels en de toezichtsarbitrage die dat met zich meebrengt.	Pensioenen en ook het toezicht er op zijn een Nederlandse aangelegenheid: een sociaal karakter met een professioneel bestuur. We moeten koste wat kost voorkomen dat door nieuwe EU regels fondsen (en het daarin ondergebrachte kapitaal van werknemers, totaal 1.200 miljard euro) hun uitvlucht zoeken in het buitenland.	Pieter Omtzigt	Overnemen	In lijn met eerdere stellingname.
25	5.3.2 - b	Ook willen we dat het onder voorwaarden mogelijk wordt dat mensen bij uitkering van het pensioen kunnen kiezen in uitgaven voor hun pensioen, het eigen huis of uitgaven voor pensioen en zorg. Tenslotte kunnen pensioenfondsen veel duidelijker communiceren met deelnemers, ook ten aanzien van de eigen kosten.	Schrappen 'uitgaven voor hun pensioen ... en zorg' en vervangen door: 'uitgaven voor hun pensioen of het eigen huis'. en schrappen 'kunnen pensioenfondsen' en vervangen door 'moeten pensioenfondsen'	Het pensioengeld is niet bedoeld voor het dekken van zorgkosten - daarvoor is het collectieve stelsel van zorgverzekeringen. Wel zou het bijvoorbeeld gestoken kunnen worden in het aflossen van de hypotheek of het levensloop bestendig maken van het eigen huis. Tenslotte vinden we dat pensioenfondsen verplicht moeten worden transparant te zijn over de eigen kosten (nu lijkt het nog alsof dit een keuze is).	Pieter Omtzigt	Ter discussie	Fundamentele keus: wil het CDA dat in de toekomst mensen hun pensioenpot moeten aanspreken om hun zorgkosten te betalen?
26	5.5.5 - b	Wij willen die spaarzaamheid en de mogelijkheid tot schenken juist bevorderen. Daarom willen wij dat de verhoogde vrijstelling van € 100.000,- definitief wordt voor schenkingen met studie of woningbezit als doel. Ook voor grootouders, ooms en tantes en niet-familieleden willen we de mogelijkheden voor schenkingen verruimen.	Toevoegen na 'als doel': 'Niet iedereen heeft zo'n groot bedrag. Daarom vinden we dat een schenking ook gespreid mag plaatsvinden.'	Deze regeling moet ook beschikbaar komen voor (groot-)ouders met een kleinere beurs die toch hun kinderen willen helpen.	Pieter Omtzigt	Overnemen	Betreft concretisering en het ook toegankelijk maken van zo'n regeling voor Jan Modaal.
27	5.6.2 - b	Om het bouwen in het middensegment te realiseren dienen harde afspraken gemaakt te worden in het gemeentelijke woonbeleid. Om gemeenten hiertoe beter in staat te stellen moeten er wettelijke instrumenten komen die het	Toevoegen na 'woningbeleid': 'Er komt een forse doelstelling voor nieuwe en betaalbare huur- en koopwoningen in de delen van de randstad waar er forse tekorten zijn.'	Met name in de randstad is de situatie kritisch. Iemand met een modaal inkomen kan daar momenteel bijna geen betaalbare woning vinden.	Pieter Omtzigt	Overnemen	Betreft concretisering.

Nummer	Art. no.	Artikel concept-verkiezingsprogramma	Amendement	Toelichting door de indiener	Afdeling	Pre-advies	Toelichting
		mogelijk maken om bouwen in het middensegment af te dwingen. Ook corporaties krijgen meer ruimte om een vast deel van hun woningbestand voor het middensegment te bestemmen als de markt het niet oppakt.					
28	5.6.6	Zeker nu de hypotheekrente laag is, moeten hypotheekverstrekkers hun klanten actief wijzen op opties die het mogelijk maken dat huizenbezitters profiteren van die lagere rente. Kosten voor vervroegd aflossen moeten transparant en kostendekkend zijn, extra boetes zijn niet meer toegestaan.	Schrappen laatste zin en vervangen door: 'Mensen die 20% van hun hypotheek boetevrij kunnen aflossen worden in staat gesteld in vijf jaar gemakkelijk en boetevrij over te stappen op een lagere rente. Daartoe worden de regels in de fiscaliteit en het toezicht zo nodig aangepast.'	Concreet maken. Gaat niet alleen om banken, maar ook om overheidsregels.	Pieter Omtzigt	Overnemen	Betreft technische uitwerking.

Wijze van behandeling:

- De vergadering zal voorgesteld worden om alle amendementen met het preadvies 'overnemen' en 'gewijzigd overnemen' vast te stellen conform het preadvies.
- De amendementen met het preadvies 'niet overnemen' en 'ter discussie' zullen individueel behandeld worden. De indiener wordt gevraagd dit toe te lichten waarna er discussie met de zaal volgt en (indien nodig) stemming.